

Олександр Мельник

ВНЕСОК МИКОЛИ КОВАЛЬСЬКОГО У ВІДРОДЖЕННЯ ОСТРОЗЬКОЇ АКАДЕМІЇ

У статті висвітлено діяльність видатного українського історика, джерелознавця Миколи Ковальського (1929 – 2006 рр.), спрямовану на відродження Острозької академії. На основі архівних, публіцистичних джерел, спогадів очевидців окреслюється роль М. Ковальського в процесі відновлення діяльності першого вищого навчального закладу України; участь вченого в наукових і громадських форумах; значення його наукових та публіцистичних праць про Острог в контексті відродження вишу.

Ключові слова: Микола Ковальський, Острог, колегіум, академія, відродження.

У житті й діяльності відомого історика-джерелознавця, заслуженого працівника науки і техніки України Миколи Павловича Ковальського м. Острог займає особливе місце. Тут пройшли його дитинство та юність, навчання в загальноосвітніх школах, формування основних життєвих орієнтирів, праця в закладах освіти. В другій половині 1990 – на початку 2000-х рр. вчений працював у Національному університеті «Острозька академія». Ще наприкінці 1980-х рр., а, особливо, в часи незалежності України, М. Ковальський, разом із краєзнавцем П. Андруховим, міським головою Острога М. Грищуком, доктором психологічних наук І. Пасічником та іншими інтелектуалами, докладав зусиль для відродження тут вищого закладу освіти. Зважаючи на важливість цього аспекту діяльності історика, висвітлення внеску М. Ковальського у процес відродження Острозької академії заслуговує на окремий розгляд.

В історичній літературі цей напрям діяльності М. Ковальського частково відображений у працях О. Удода [29], С. Плохія [25], Г. Швидько [34], спільній статті А. та В. Атаманенків [4], окремій статті А. Атаманенко [3]. Зважаючи на загальний біографічний характер публікацій, автори лише наголошували на значенні історика для відновлення діяльності академії. Спеціальні дослідження даного питання не проводилися.

Наукову новизну представленого дослідження становлять матеріали архіву Національного університету «Острозька академія» [2], архіву Музею Національного університету «Острозька академія» [1], домашнього (фамільного) архіву родини Ковальських [8]. У висвітленні окремих моментів допомагали публікації М. Ковальського [12 – 17], а також опубліковані спогади А. Санцевича [26], О. Дячка [9], і неопубліковані П. Кулаковського [23], В. Яремчука [24], А. Смирнова [21], М. Близняка [20; 22].

Метою даної статті є аналіз активності та внеску М. Ковальського у відновлення Острозької академії.

У 1994 р. почався острозький період у житті М. Ковальського, пов'язаний з діяльністю вченого спочатку в Острозькому вищому колегіумі НаУКМА (пізніше Національному університеті «Острозька академія»), заснуванням академічних наукових установ, продовженням навчально-виховної та активної наукової роботи.

Як слушно відзначено в статті С. Плохія, М. Ковальський повернувся до Острога не доживати, а знову будувати на порожньому місці українську науку [25, с. 6], розвивати вищу освіту. Але це було пов'язано з неабиякими труднощами. Адже відродити вищий навчальний заклад у невеликому містечку в державі, яка ставала на ноги і недостатньо знала власну історію, було досить складно. Крім того, Острог був занедбаним містом. В радянський час у ньому були відкриті такі заклади, як обласні психоневрологічна лікарня, тубдиспансер, школи для дітей з вадами слуху та розумово відсталих. Тому відкриття тут вищого навчального закладу було фантастичною ідеєю, в яку мало хто вірив [28, с. 100]. Микола Ковальський писав, що до початку 90-х рр. ХХ ст. Острог все більше і більше перетворювався на посереднє з відсутністю культурного потенціалу містечка. Так тривало аж до часів проголошення і утвердження незалежної і суверенної Української держави [15, с. 250].

Зважаючи на це, варто розглянути причини, які спонукали Миколу Павловича Ковальського – заслужену людину в поважному віці покинути нажите місце і перейти на нове, де ще потрібно було докласти чимало праці. «Для багатьох було дивним, – писав А. Санцевич, – як це в 65 років, у розквіті творчих можливостей та при загальному визнанні М. Ковальський залишає Дніпропетровськ, з яким у нього пов'язана найвизначніша смуга творчого життя, виїздить до рідного Острога... Але для тих, хто досить добре знає М. П., це було цілком зрозумілим» [26, с. 68].

Взагалі питання про те, що спонукало його перейти з Дніпропетровського держуніверситету до академії, обурювало професора. Він відзначав, що в липні 1994 р. за власним бажанням звільнився з ДДУ на запрошення ректора Острозького вищого колегіуму НаУКМА І. Пасічника, «а не перейшов до Острозької академії, про яку ще тоді і мови не було» [8, арк. 1-2].

Вплинули на це рішення також туга за малою батьківщиною і прив'язаність до місця, де народився: «Моє прибуття влітку 1994 р. в Острог – писав учений, – було повернення до свого рідного міста і батьківської оселі, де пройшли мої дитячі і юнацькі роки – 1929 – 1947 рр., навчання в школах і початки моєї педагогічної роботи в 1950-х роках. Це, насамперед, і визначило моє повернення до рідного мені Острога» [8, арк. 2].

Однією з найбільш вагомих підстав для переїзду М. Ковальського на «малу батьківщину» було те, що свою діяльність відновила Острозька академія, до чого мав безпосередню причетність і науковець. Так, Віктор Атаманенко підкреслював, що повернення до Острога було важливим кроком в житті М. Ковальського і стало можливим тільки в зв'язку з відновленням діяльності Острозької академії (на 1994 р. – Острозького вищого колегіуму Національного університету «Києво-Могилянська академія») [5, с. 112]. В результаті цього вчений мав можливість перебувати в перманентному навчальному і науковому середовищах, що для нього було вкрай важливим, а отже, давало психологічний і моральний стимул для переїзду [21; 23].

Була й «морально-етична сторона цього рішення». З одного боку, М. Ковальський був переконаний, що необхідно докласти зусиль у передачі своїх знань і кваліфікації, придбаних протягом десятиріч у академічних, освітянських і вузівських закладах, щоб сприяти підготовці молоді з України, насамперед Волинського краю, Острожчини і Острога, яка за переконанням професора давно вже заслужила уваги «в їх освіті університетського, академічного спрямування» [8, арк. 2-3]. З іншого боку, він вказував, що рішення залишити Дніпропетровський державний університет у 1994 р. пов'язане не лише з відкриттям Острозького Колегіуму, «але головне, що я зневірився у своїй потребі для цієї категорії «студентів», яких «ми» набираємо в ДДУ шляхом «тестування». Якщо першокурсники, кураторами яких ми були, почувалися байдужими до курсу «вступу до спеціальності», то або мені треба подавати у відставку.., або «матеріал» не гідний того, щоб на нього витрачав свої сили професор. І рішення було правильне й однозначне» [13, с. 18].

Можливою причиною було погіршення атмосфери в університеті, звідки почали виживати «докторів Ковальського» – частково з ідеологічних (звинувачували в націоналізмі), частково з кон'юнктурних та кар'єрних міркувань [25, с. 6].

Можна припустити, що вчений мав бажання ще багато зробити в науковому плані у спокійній атмосфері малої батьківщини, адже він переїжджав не просто в місто, де провів дитинство і юність, але в місто, яке постійно перебувало в його голові. До цього рішення підштовхувало також несприятливе для заняття наукою «квартирне питання» в Дніпропетровську, у той час як в Острозі залишався просторий батьківський будинок, хоч він потребував капітального ремонту. Відтак, маємо набір цілого комплексу причин сімейного та професійного спрямування зі значним відсотком патріотичних та громадянських позицій М. Ковальського [22 – 24].

Справи, до яких долучався, які активно спрямовував вчений в Острозі, дали плідні результати, що мало найбільший вияв у відродженні Острозького Вищого Колегіуму.

Цікаво, що у статті «В полоні науки», яка вийшла 1996 р., її автор І. Маєвський вкладає в уста М. Ковальського слова, що свідчать про давній задум відносно відродження «Волинських Афін»: «У мене ідея відродження колишньої слави Острога в галузі науки зародилася ще в шкільні роки і жевріла більше півстоліття глибоко в душі, поки не спалахнула вогнем пробудження і втілилась у реальність факелом справедливості...» [18, с. 3]. За відсутності додаткових свідчень, важко сказати наскільки цей образний вислів відповідає реальним рефлексіям історика молодих років.

Але зрозуміло те, що ще з початку наукової діяльності, працюючи у Львові, Кривому Розі, Дніпропетровську, вже своїми працями про Острог М. Ковальський нагадував про велике історичне значення міста. Ще у 1961-1962 рр. він опублікував на сторінках острозької газети «Зоря

комунізму» дві гравюри міста кінця XVIII – початку XIX ст. [19, с. 56], 1965 р. оприлюднив першу наукову статтю «До історії Острозької друкарні (кінець XVI – початок XVII ст.)» [11, с. 31 – 33]. А 1972 р. вийшла перша дотична до теми книга «Джерела про початковий етап друкарства на Україні (Діяльність першодрукаря Івана Федорова в 70 – на початку 80-х рр. XVI ст.)» [10].

Окрім цього, вже в радянські часи такі вчені-острогознавці, як Микола Ковальський, Ярослав Ісаєвич, Ігор Мицько, поглиблено вивчали інтелектуальну спадщину Острозької академії. «Тим самим, – підкреслював Володимир Трофимович, – вони, з одного боку, сигналізували науковій громадськості і всім небайдужим до історичного минулого України про вкоріненість освітніх традицій українського народу, а, з іншого, будували підмурівок історичної легітимності і виправданості прагнення до створення вищої школи саме в Острозі» [27, с. 153].

Варто відзначити, що перебуваючи в Дніпропетровську, М. Ковальський постійно підтримував контакти з Острогом, де проживали його вчителі, колеги по науковій та педагогічній діяльності. Він любив свою батьківщину й часто їздив до рідного міста провідати матір. Але й тоді, коли її не стало, вчений кожен відпустку проводив у родинному будинку [9, с. 42]. Водночас, «старі острожани добре знали професора Ковальського, корінного мешканця міста і з пієтетом ставились до нього» [20; 22].

З початку 1990-х рр. історик входив до складу наукового краєзнавчого товариства «Спадщина» (з 1993 р. – імені князів Острозьких), заснованого 1989 р. за ініціативою і під керівництвом місцевого краєзнавця П. Андрухова (1924 – 1996). Після смерті останнього саме М. Ковальському, зважаючи на його значний науковий авторитет, доручили керувати товариством. Головним у діяльності «Спадщини» було започаткування у вересні 1990 р. постійних щорічних науково-краєзнавчих конференцій «Острог на порозі 900-річчя». До організаційного комітету перших конференцій входили П. Андрухов, М. Гришук (голова Острозької міськради) і М. Ковальський, який виступав головою оргкомітету [16, с. 178 – 181]. «Його авторитет, – відзначав В. Атаманенко, – спричинив до територіального розширення діяльності товариства та участі в конференціях представників різних наукових та освітніх установ України» [5, с. 113].

Проведення цих науково-краєзнавчих форумів сприяло піднесенню наукового й культурно-освітнього іміджу м. Острога не тільки на Волині, але й в Україні. Пізніше Микола Ковальський так оцінював їхнє значення: «Вони стали засобом згуртування широких кіл прогресивної інтелігенції різних регіонів України, з метою культурного, історичного та духовного відродження Острога, Острожчини та Волині. Завдяки їх проведенню і помітному зростанню престижу Острога в Україні стало можливим відновлення в Острозі вищого навчального закладу – спочатку Колегіуму, а згодом, з червня 1996 р., – Академії» [16, с. 181].

Зібрання в Острозі науковців, а також публікація і поширення матеріалів давало можливість популяризувати минуле міста і знаменитого в історії вищого навчального закладу. У збірнику матеріалів першої-третьої науково-краєзнавчих конференцій «Остріг на порозі 900-річчя», який вийшов у 1992 р., М. Ковальський, зокрема, наголошував: «Остріг не лише славний своєю героїчною історією, як важливий політичний, економічний, культурний центр особливо доби середньовіччя і раннього нового часу, саме тут був створений і діяв завдяки турботам видатного державного діяча України князя Костянтина Костянтиновича Острозького перший на Україні вищий учбовий заклад – Острозька Академія. Саме в Острозі відбувалось багато доленосних історичних подій. В Острозі народились, вчилися, працювали або тісно пов'язані з містом і околицями визначні політичні, культурні, громадські, наукові діячі» [17, с. 5]. Фактологічне підкреслення такої історичної вагомості міста та ще й в самому Острозі мало створити певний імпульс у середовищі науковців, інтелектуалів, які брали участь у конференціях.

Сприяла цьому також вдало організована культурна програма для учасників заходу. Про один з таких форумів у 1993 р згадував А. Санцевич: «Ми оглянули історичні пам'ятки міста, про які вже чимало написано... Постояли біля пам'ятного знаку на місці Острозького колегіуму, ще не знаючи, що скоро він оживе...» [26, с. 67].

Свідченням того, що ідея відродження навчального закладу набирає сили, була участь в цьому процесі жителів Острога. У вересні 1993 р. з ініціативи голови товариства «Спадщина» П. Андрухова, міського голови Острога М. Гришука та професора М. Ковальського відбувся перший з'їзд острожан, який проголосив необхідність відродження академії. Для здійснення цієї мети був створений організаційний комітет, до складу якого увійшли П. Андрухов, М. Ковальський і М. Гришук, а також представник Президента в Острозькому районі О. Мартинюк, директор будинку культури м. Острога Л. Трусік, директор школи №1 М. Михальчук, завідувач

районного відділу освіти С. Василюк, кандидат медичних наук М. Кушнір [2, арк. 299; 6, с. 427]. А 13 жовтня того ж року відбулися збори інтелігенції м. Острога, на яких знову розглядалося питання про відновлення діяльності академії [2, арк. 299]. Проте в колах острозької інтелігенції щодо цього питання склалася певна опозиція, з якою доводилося «воювати», переконувати [22]. М. Ковальський виступив з промовою, у якій наголосив, що про відновлення в Острозі вищого навчального закладу українці мріяли давно, особливо у ХХ ст. Він нагадав імена Івана Огієнка і свого дядька, діяча УНР Миколи Ковальського, які ще у 1930-их рр. висловлювали думку про відновлення в місті вищого навчального закладу, який існував у ХVI – ХVII ст. [8, арк. 3]. На зборах прийняли відповідну постанову, яка стала основою для звернення до Президента України, а також, як зазначає М. Гришук, на громадських засадах відновили діяльність Острозької академії [2, арк. 299; 7, с. 2], на офіційному ж рівні це відбудеться у квітні 1994 р.

Варто підкреслити, що без М. Ковальського процес відродження академії був би складнішим. Для цього необхідна була людина відома, авторитетна, яка, до того ж, була б прийнята острожанами та прийнятна їм [22].

Неодноразово авторитет вченого у наукових та освітніх установах дозволяв вирішувати важливі організаційні питання. Він згадував, що особисто звертався до професорів-істориків Львівського, Одеського, Запорізького, Дніпропетровського, Донецького і Харківського університетів з проханням схилити до цієї справи віце-прем'єр-міністра з гуманітарних питань, доктора філологічних наук, академіка Миколу Жулинського, який би переконав Президента України Л. Кравчука в необхідності відродити вуз в Острозі [18, с. 3]. Як результат, в грудні 1993 р. відбулася перша зустріч голови міськради М. Гришука з віце-прем'єром М. Жулинським, на якій обговорювалися шляхи відродження діяльності академії [2, арк. 299].

Пізніше на ім'я М. Жулинського було підготовлено список документальних джерел, в яких фігурує Острозька академія, як назва навчального закладу, що існував в м. Острозі в 1576 – 1636 рр. У ньому подано цитати з посиланнями на архівні документи і конкретні аркуші з бібліотеки Оссолінеум польського міста Вроцлав, архіву Сангушків у Кракові, «Палінодії» Захарії Копистенського та інші праці. При цьому зазначено, що вищеназвані матеріали підготовлені доктором історичних наук, професором Дніпропетровського держуніверситету М. Ковальським [1, арк. 1-2].

18 січня 1994 р. Острозька міська рада прийняла рішення подати клопотання до Президента України щодо відновлення діяльності державного університету «Острозька академія». Після цього до Л. Кравчука був надісланий відповідний лист, у якому детально висвітлювалося значення Острозької слов'яно-греко-латинської академії ХVI ст. в духовному розвитку нашої нації та порушувалося питання про її відновлення [2, арк. 299]. Ідею відродження академії підтримали радник Президента, керівник служби Президента з питань територій, уродженець Острозького району В. Руденко, заступник міністра освіти В. Бабак, ректор Києво-Могилянської академії В. Брюховецький, який в березні 1994 р. надіслав Президенту України лист з підтримкою починання острожан, депутат обласної ради Р. Василюк [2, арк. 299].

Врешті, 12 квітня 1994 р. вийшов указ Президента України № 158/94 «Про утворення Острозького колегіуму» [30], чим закладено початок діяльності відродженого вищого закладу освіти. Але принциповим було відновлення історичної назви вузу. У низці подальших публіцистичних і наукових праць М. Ковальський, поряд із позитивною оцінкою самого акту відновлення вищого навчального закладу, підкреслював, що назва колегіум не відповідає історичній дійсності. Вчений відкрито дивувався, що, наприклад, для І. Франка на початку ХХ ст. не викликало сумніву існування саме академії в Острозі, в той час як наприкінці ХХ ст. у цьому доводилося переконувати київських урядовців [12, с. 162; 14, с. 4].

У результаті проробленої роботи, 5 червня 1996 р. оприлюднений указ Президента № 402/96 «Про перейменування Острозького колегіуму», яким відновлено історичну назву вузу Острозька академія [31]. 22 січня 2000 р. черговим президентським указом № 88/2000 постановлялося, що надалі Острозька академія іменуватиметься як Університет «Острозька академія» [32]. А 30 жовтня того ж року Президент України указом № 1170/2000 надав Університету «Острозька академія» статус національного [2, арк. 299; 33].

У подальшому, разом із ректором І. Пасічником та іншими ентузіастами розбудови академії вченому довелося не менш енергійно працювати, щоб забезпечити належні умови для залучення абітурієнтів, успішного початку навчального процесу, розширення різних структур закладу, розвитку наукового життя. Однак, ці напрями діяльності історика треба розглядати в окремому дослідженні.

Таким чином, наприкінці 1980-х – в першій половині 1990-х рр. Микола Ковальський відіграв помітну роль у процесі відновлення діяльності Острозької академії, авторитет вченого сприяв вирішенню важливих організаційних питань. За його активної участі проводилися ряд краєзнавчих конференцій «Острог на порозі 900-річчя», збори громади міста, які сприяли реалізації ідеї відродження «Волинських Афін» в Острозі. Історія міста посідала одне з перших місць у науково-публіцистичній спадщині історика, а відродження академії стало суттєвим фактором, який дав стимул для переїзду історика на малу батьківщину.

Список використаних джерел та літератури:

1. Архів Музею Національного університету «Острозька академія», [Список документальних джерел, в яких фігурує Острозька академія, як назва навчального закладу, який існував в м. Острозі в 1570 – 1636 рр.], 2 арк.
2. Архів Національного університету «Острозька академія», справа №54: Протоколи і ухвали Вченої ради. Травень 2006 р., 315 арк.
3. Атаманенко А. Життєвий і творчий шлях Миколи Павловича Ковальського / А.Атаманенко // Микола Павлович Ковальський: Матеріали до біобібліографії / Ред. І.Пасічник. – Острог, 2002. – С. 7 – 16.
4. Атаманенко А. Микола Павлович Ковальський (з нагоди 70-тиліття) / Алла та Віктор Атаманенки // Український історик. – 1999. – Ч.2 – 4 (141 – 143). – С. 241 – 255.
5. Атаманенко В. Острозький період в науковій діяльності М.П.Ковальського / В.Атаманенко // Микола Павлович Ковальський: Ad gloriam... Ad honores... Ad memorandum... / За ред. Г.К.Швидько. – Дніпропетровськ, 2007. – С. 112 – 118.
6. Бондарчук Я. Історія Острозької академії: навчальний посібник / Я.В.Бондарчук. – Острог: Національний університет «Острозька академія», 2014. – 548 с.
7. Грищук М. «Волинським Афінам» відроджуватись / М.Грищук // Життя і слово. – 1995. – 22 квітня. – С.2.
8. Домашній (фамільний) архів родини Ковальських [Відповіді М.Ковальського на запитання анкети, складеної В.Трофимовичем. 18 жовтня 2001 р.], 7 арк.
9. Дячок О. Штрихи до портрета Миколи Павловича Ковальського / О.Дячок // Наукові записки. Історичні науки. – Острог, 2008. – Вип. 12. – С. 36 – 43.
10. Ковальський М. Джерела про початковий етап друкарства на Україні (діяльність першодрукаря Івана Федорова в 70-х – на початку 80-х рр. XVI ст.): Посібник для студентів / Микола Павлович Ковальський. – Дніпропетровськ: ДДУ, 1972. – 83 с.
11. Ковальський М. До історії Острозької друкарні (кінець XVI – початок XVII ст.) / М.Ковальський // Тези доповідей Другої наукової конференції Криворізького загальнонаукового факультету. – Кривий Ріг, 1965. – С.31-33.
12. Ковальський М. Етюди з історії Острога: Нариси / М. Ковальський. – Острог: Острозька академія, 1998. – 288 с.
13. Ковальський М. Історик і історіографія / М.Ковальський // Дніпропетровський історико-археографічний збірник / Ред. кол.: С.Абросимова, О.Журба та ін. – Вип. 1: На пошану професора Миколи Павловича Ковальського. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 13 – 27.
14. Ковальський М. Острог знову стає науковим центром / М.Ковальський // Волинь. 1995. – 10 лютого. – №6. – С.4.
15. Ковальський М. Острог у ретроспективі його 900-річчя і початку третього тисячоліття / М.Ковальський // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – Острог, 2002. – Вип.2. – С. 248 – 254.
16. Ковальський М. Острозьке науково-краєзнавче товариство «Спадщина» ім. кн. Острозьких / М.Ковальський, М.Кушнір // Матеріали VII – IX науково-краєзнавчих конференцій «Остріг на порозі 900-річчя». 1996 – 1998 рр. – Остріг, 2000 – С. 178-185.
17. Ковальський М. Передмова / М.Ковальський // Матеріали I-III науково-краєзнавчих конференцій «Остріг на порозі 900-річчя» (1990 – 1992 рр.). – Сокаль, 1992. – С. 5-8.
18. Маєвський І. В полоні науки / І. Маєвський // Життя і слово. №7(7620). – 1996. – 27 січня. – С.3.
19. Микола Павлович Ковальський: Матеріали до біобібліографії / Ред. І.Пасічник. – Острог, 2002. – 149 с.
20. Особистий архів автора, спогади Близняка Миколи Богдановича (записані в м. Острог Рівненської області 6 березня 2013 р.).
21. Особистий архів автора, спогади Смирнова Андрія Івановича (записані в м. Острог Рівненської області 4 березня 2013 р.).
22. Особистий архів В.В.Трофимовича, спогади Близняка Миколи Богдановича (записані 8 лютого 2014 р.).
23. Особистий архів В.В.Трофимовича, спогади Кулаковського Петра Михайловича (записані 4 лютого 2014 р.).
24. Особистий архів В.В.Трофимовича, спогади Яремчука Віталія Петровича (записані 8 січня 2014 р.).

25. Плохій С. Життєва місія Миколи Ковальського / С. Плохій // Дзеркало тижня. – 2006. – №43 (622). – С.6.
26. Санцевич А. Подвижник науки та викладання у вищій школі / А.Санцевич // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. Вип. 1: На пошану професора Миколи Павловича Ковальського. – Дніпропетровськ, 1997. – С. 64-68.
27. Трофимович В. Відродження і поступ Острозької академії / В.Трофимович // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – Острог, 2002. – Вип.2. – С. 153-166.
28. Трофимович В. Кафедра історії імені Миколи Ковальського: становлення і поступ / В. Трофимович, М.Близняк // Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: Історичні науки. – Острог, 2012. – Вип.19. – С.99 – 110.
29. Удод О. Історик: духовність, праця, самовідданість (до 40-річчя наукової діяльності М.П.Ковальського) / О.Удод // Дніпропетровський історико-археографічний збірник. Вип. 1: На пошану професора Миколи Павловича Ковальського. – Дніпропетровськ: Промінь, 1997. – С. 29-40.
30. Указ Президента України «Про утворення Острозького колегіуму» [Електронний ресурс], № 158/94, 12 квітня 1994 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/158/94>.
31. Указ Президента України «Про перейменування Острозького колегіуму» [Електронний ресурс], № 402/96, 5 червня 1996 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/402/96>.
32. Указ Президента України «Питання Острозької академії» [Електронний ресурс], № 88/2000, 22 січня 2000 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/88/2000>.
33. Указ Президента України «Про надання статусу національного Університету «Острозька академія»» [Електронний ресурс], № 1170/2000, 30 жовтня 2000 р. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1170/2000>.
34. Швидько Г. Щоб горіла свіча (пам'яті професора М.П.Ковальського) / Г. Швидько // Микола Павлович Ковальський: Ad gloriam... Ad honores... Ad memorandum... / За ред. Г.К.Швидько. – Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2007. – С. 12-17.

Стаття надійшла до редколегії 24.02.2015.

Александр Мельник

РОЛЬ НИКОЛАЯ КОВАЛЬСКОГО В ПРОЦЕССЕ ВОЗРОЖДЕНИЯ ОСТРОЖСКОЙ АКАДЕМИИ

В статье освещается деятельность известного украинского историка, источниковеда Николая Ковальского (1929 – 2006 гг.) направленной на возрождение Острожской академии. На основании архивных, публицистических источников и воспоминаний очевидцев показана роль Н. Ковальского в процессе возобновления деятельности первого высшего учебного заведения Украины; участие историка в научных и общественных форумах; значение его научных и публицистических работ об Остроге в контексте возрождения вуза.

Ключевые слова: Николай Ковальский, Острог, коллегіум, академия, возрождение.

Oleksandr Mel'nyk.

MYKOLA KOVALSKYJ ROLE IN THE REVIVAL OF OSTROG ACADEMY

The article highlights the work of the prominent Ukrainian historian, in resources Mykola Kovalskyj (1929 – 2006) towards the revival of Ostrog Academy. Based on archival, journalistic sources, memories of M. Kovalskyj defined role in the recovery process of the university, part of the scientist in scientific and public forums in Ostrog in the late 1980s – early 1990s, the value of his scientific and journalistic heritage in the context of revival university.

Keywords: Mykola Kovalskyj, Ostrog, college, academy, revival.